

บทบาทของความไว้วางใจใน REDD+

ความไว้วางใจไม่อาจดำรงอยู่ต่อไปได้โดยปราศจากระบบที่
ประกันในความรับผิดชอบและความถูกต้อง
- มาร์คัส โคลเซสเตอร์
Forest Peoples Programme

ในขณะที่การเจรจาถึงรูปแบบของ REDD+ ดำเนินต่อไปทั้งในระดับชาติและระดับโลก เครือข่ายองค์กรประชาสังคมของ REDD-Net ระบุว่าความไว้วางใจเป็นประเด็นที่มีความสำคัญในอันดับต้นๆที่จะต้องนำมาศึกษาเพิ่มเติมและตรวจสอบต่อไป ในจดหมายข่าวฉบับนี้ เราจะมาสำรวจตรวจค้นกันถึงความสำคัญของความไว้วางใจใน REDD+ ว่าทำไมความสำเร็จของของ REDD+ จึงขึ้นอยู่กับความไว้วางใจ และความไว้วางใจอาจจำเป็นต้องมาพร้อมกับชุดคำเตือนของตัวเอง

ขอต้อนรับสู่จุดหมาย
ข่าว REDD-Net Asia-
Pacific! ถ้าท่านอยากได้
ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ
REDD+ หรือความริเริ่ม

และชุมชนต่างๆ ของ REDD-Net โปรด
เข้าไปดูที่เว็บไซต์ www.redd-net.org เรา
ยินดีรับความคิดเห็นหรือคำถามต่างๆ ของ
ท่านเกี่ยวกับเนื้อหาที่มีอยู่ในหน้าต่างๆ ที่
ท่านจะได้อ่านต่อไปในจดหมายข่าวฉบับนี้
กรุณาติดต่อได้ที่ regan@recoftc.org.

เรแกน ซูซูกิ (Regan Suzuki)
ผู้ประสานงาน REDD-Net Asia-Pacific

เนื้อหาในฉบับนี้

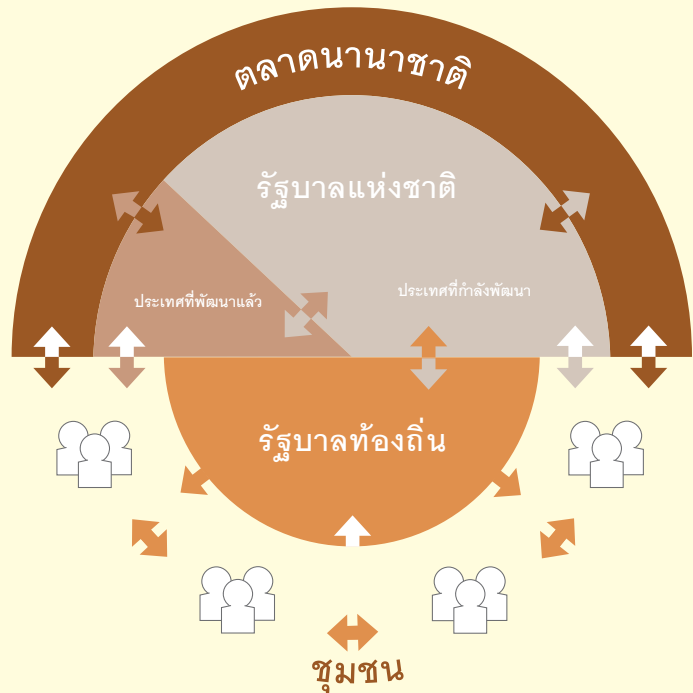
- 2 ใครต้องไว้วางใจใคร และทำไมต้องไว้วางใจ?
- 3 ทำไมความไว้วางใจจึงกลายมาเป็นประเด็นหลักใน REDD+?
- 4 ส่วนประกอบของความไว้วางใจกรณีมินดาเนา ประเทศฟิลิปปินส์
- 5 การแตกสลายของความไว้วางใจ? กรณีอุตุตตาร์ เมียนมา ประเทศกัมพูชา
- 6 ดีมากเกินไป?
- 7 FPIC: เครื่องมือสร้างความไว้วางใจ?
- 8 การสร้างความไว้วางใจ: วิธีการในทางปฏิบัติบางประการในการก้าวไปข้างหน้า

เกี่ยวกับ REDD-Net

REDD-Net เป็นศูนย์กลางของการแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้และทรัพยากร ในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการทำลายป่าและการทำให้ป่าเสื่อมโทรม (Reducing Emissions from Deforestation and Degradation หรือ REDD+) เครือข่ายนี้ให้ข้อมูลและทรัพยากรที่มีอยู่ล่าสุด แก่องค์กรประชาสังคมและผู้ปฏิบัติการในประเทศยากจนในการดำเนินงาน REDD เพื่อช่วยในการสร้างนโยบายและโครงการ REDD ที่เอื้อต่อคนยากจน เครือข่าย REDD-Net ริเริ่มโดย Overseas Development Institute (ODI) ร่วมกับภาคีสมาชิก ประกอบด้วย RECOFTC – The Center for People and Forests, CATIE และ UCSD

ใครต้องไว้วางใจใคร และทำไมต้องไว้วางใจ

หากจะดำเนินงาน REDD+ ให้ประสบความสำเร็จ ผู้ดำเนินงานหลักจะต้องเรียนรู้ที่จะไว้วางใจคนอื่น ๆ ภาพนี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ต่างๆ ที่จะต้องรักษาเอาไว้

นิยามและการแปลความหมายของคำว่า “ความไว้วางใจ”

ในภาษาอังกฤษ

Trust: ให้ความเชื่อถือความไว้วางใจ, คาดหวัง, อนุญาตให้ทำบางสิ่งโดยปราศจากความกลัว โดยการเปิดเผยความจริง¹

ในภาษามลายู

Percaya: คล้ายกับคำในภาษาอังกฤษ คำนี้หมายความว่า เชื่อ ไว้วางใจ เชื่อมั่นใน

ในภาษาจีนกลาง (Mandarin)

信任 (xin ren): อักษรตัวแรก (xin) หมายความว่า “พึ่งพิงต่อ” หรือ “ไว้วางใจใน” อักษรตัวที่สอง (ren) หมายถึง “ความรับผิดชอบ” หรือ “ภาระกิจ”

ในภาษาไทย

ไว้วางใจ: พยางค์แรก (ไว้) หมายถึง “เอาไปอยู่ที่” และพยางค์ที่สอง (ใจ) หมายถึง “หัวใจ” หรือ “ความคิดคำนึง” ดังนั้นเมื่อคุณไว้วางใจใครสักคน คุณก็เอาหัวใจหรือความคิดคำนึงไปไว้ที่คนๆ นั้น

ในภาษาเวียดนาม

Tin tu'ong: คำว่า 'tin' อาจหมายถึง “ความไว้วางใจ” (ที่เป็นคำนาม) หรือ “ข่าว” คำที่สองหมายถึง “คิด” (ที่เป็นคำกริยาสำหรับใช้ในอดีต)

¹ ปรับถ้อยคำจากพจนานุกรม Merriam Webster.

ทำไมความไว้วางใจจึงกลายมาเป็นประเด็นหลักใน REDD+?

ความไว้วางใจเป็นหัวใจหรือกุญแจสำคัญของความสำเร็จในการติดต่อกองานกับคนอื่นและยังเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการริเริ่มทำโครงการพัฒนาต่างๆ นอกจากนี้ยังถือว่าความไว้วางใจนี้เป็นปัจจัยที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวในการออกแบบและพัฒนา REDD+ :

- United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) ยังไม่ได้รับ REDD+ อย่างเป็นทางการ ในขณะที่การพัฒนา REDD+ และงานขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องมีความคืบหน้าไป ประเทศกำลังพัฒนาต้องไว้วางใจว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว ที่จะแสดงคำมั่นสัญญาและเจตนารมณ์ที่ดีต่อกลไก REDD+ ถึงแม้ว่าจะยังไม่ได้ข้อสรุปขั้นสุดท้ายนี้ต่อไป และไว้วางใจด้วยว่าประเทศพัฒนาแล้วจะไม่ถือปฏิบัติต่อ REDD+ เสมือนเป็นวิธีการที่จะหลีกเลี่ยงต่อพันธกิจ และคำมั่นสัญญาของตนในการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
- REDD+ สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์เชิงอำนาจที่ไม่สมดุล ความคับข้องใจทั้งระหว่างประเทศ หรือภายในประเทศ ภูมิภาค ชุมชน และรัฐบาลต่างๆ มักจะทำให้การเจรจาเริ่มต้นจากการไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนที่อยู่ใกล้และพึ่งพิงป่ามากที่สุด รวมทั้งชนพื้นเมือง คนยากจนในชนบท ผู้หญิง และเยาวชน อาจจะถูกมองว่าเป็นพิเศษที่จะไว้วางใจว่า REDD+ จะทำให้เขาได้รับแบ่งปันผลประโยชน์ที่ยั่งยืนอย่างเป็นธรรม
- REDD+ เกี่ยวข้องกับป่า ซึ่งทรัพยากรป่าไม้นั้นเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและสัมพันธ์กับคนจำนวนมากเปรียบเสมือนเสาหลักของสังคมซึ่งหลายทศวรรษที่ผ่านมาการจัดการป่าไม้ของรัฐและภาคอุตสาหกรรมประสบกับความล้มเหลวอย่างใหญ่หลวง และได้ทำลายความไว้วางใจไปแล้วเป็นอันมาก และเรายังสูญเสียป่าไม้ธรรมชาติอันมีค่าต่อไป การลักลอบค้าไม้ยังคงทำได้ง่ายตาย และเงินจำนวนมากเปลี่ยนมือผ่านการทุจริต ความรุนแรงและการเข้ายึดครองที่ดิน ส่งผลให้เกิดความเสี่ยงหาก REDD+ จะเข้าไปเกี่ยวข้องใกล้ชิดเกินไปกับวิสาหกิจป่าไม้ ซึ่งส่วนใหญ่ไม่ได้นำผลประโยชน์ที่แท้จริงและยั่งยืนมาให้ชุมชนท้องถิ่น
- คาร์บอนเครดิตได้กลายมาเป็นประเด็นใจกลางของ REDD+ โดยเนื้อแท้แล้ว ตลาดคาร์บอนเครดิตเป็นตลาดในอนาคต โดยพื้นฐานแล้วมีความแตกต่างจากระบบการซื้อขายสินค้าทั่วไปที่สามารถจับต้องได้ดังที่เรามองเห็นทั่วไปซึ่งชุมชนท้องถิ่นและชนพื้นเมืองเองก็คุ้นเคยระบบนี้ ดังนั้นความไม่ชัดเจนและจับต้องไม่ได้ของตลาดคาร์บอนกระตุ้นให้เกิดความระแวงสงสัยมากกว่าความรู้สีกัมบังหรือพึ่งพาได้แก่ชุมชนในชนบท
- REDD+ เกี่ยวข้องกับเงิน – เป็นไปได้ว่าจะเงินจำนวนมากด้วย ไม่ว่า REDD+ จะยังตั้งอยู่บนระบบตลาดหรือระบบกองทุน ก็จะมีเงินเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องระมัดระวังมากขึ้น เมื่อการได้เสียที่เป็นตัวเงินเพิ่มสูงขึ้น แรงกระตุ้นให้มีการเข้ามาควบคุมและเอาเปรียบก็จะเพิ่มขึ้นตามไป ถึงแม้ว่าจะยังไม่มีมีการจ่ายเงินก้อนใหญ่เกิดขึ้น ก็มีความเสี่ยงว่าได้มีการสร้างความคาดหวังให้กับชุมชนท้องถิ่นและชนพื้นเมืองจำนวนมากเกินไปแล้ว
- มีความล่าช้าอย่างมากในระหว่างข้อตกลงที่จะขายกับการได้รับผลประโยชน์ ในกรณีของการค้าขายคาร์บอนเครดิตที่มีตลาดเป็นฐาน ชุมชนมีค่าใช้จ่ายในรูปของเวลา แรงงาน และมักจะเป็นโอกาสด้วยเอาไว้อีกก่อนที่พวกเขาจะให้เห็นประโยชน์ที่เป็นจริงเป็นจังใดๆ (ถ้ามีผลประโยชน์นั้นจริง)

จากการที่ถูกกดขี่ เอารัดเอาเปรียบ และทำให้แปลกแยกจากที่ดินของพวกเขาและสิทธิของพวกเขามาเป็นเวลากหลายปี ชนพื้นเมืองจึงระแวงสงสัยและมีท่าทีปกป้องเมื่อมีการริเริ่มในด้านการพัฒนาเกิดขึ้น ซึ่งในขณะนั้นแปลออกมาเป็นความกลัวต่อ "ความก้าวร้าวของ REDD"

Rukka Sombolinggi,
UNDP Regional Indigenous Peoples Programme,
Thailand

ส่วนประกอบของความไว้วางใจ

จำเป็นที่จะต้องมีผู้ปฏิบัติกร
นานาชาติเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อ
ให้ชุมชนท้องถิ่นมีความเชื่อมั่น
ในการริเริ่มใดๆ

Aung Tsen,
Shalom Foundation,
ประเทศพม่า

ถ้าทั้งหมดนี้ นำเราไปสู่ข้อสรุปที่ว่าความไว้วางใจเป็นใจกลางของ REDD+ เราจะทำอะไรได้บ้างที่จะสร้างความไว้วางใจ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มประชาสังคมรอบๆภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก REDD-Net จึงได้เสนอปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาความไว้วางใจไว้ดังนี้:

- **บุคคลที่น่าเชื่อถือ:** กระบวนกร(หรือวิทยากร กระบวนกร) นักเจรจา และผู้ปฏิบัติกรหลักอื่นๆ จะต้องมีและแสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติการมีความรับผิดชอบ ความน่าเคารพ ความซื่อสัตย์ การยึดมั่นในคุณธรรม การมีความเข้าอกเข้าใจ และความมุ่งมั่น
- **ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เชื่อถือได้ และเพียงพอ:** ข้อมูลที่ให้กับผู้มีส่วนได้เสีย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับชุมชน จะต้องสมดุล ครบถ้วน และนำเสนอในทางที่เข้าใจได้ง่ายๆ
- **เวลาที่เพียงพอ:** ความไว้วางใจก็เช่นเดียวกับความสัมพันธ์ทั้งหลาย ไม่สามารถจะเร่งรีบได้ ต้องใช้เวลาในการพัฒนาขึ้นมาอย่างเป็นธรรมชาติ นี่จึงเป็นพิเศษในกรณีของชุมชนท้องถิ่นและกลุ่มชนพื้นเมืองที่มีแนวคิดในเรื่องเวลาต่างออกไป (เช่น ไม่เป็นเส้นตรงหรือยืดหยุ่น)
- **กระบวนกรที่ดี:** การเจรจาและกระบวนกรที่เกี่ยวข้องกับ REDD+ ไม่อาจเอามาถือปฏิบัติเป็นเหมือนให้กาผิด-กาถูกได้ จำเป็นต้องบ่มเพาะความเชื่อในความจริงใจและความปรารถนาดีของกระบวนกรและผู้ปฏิบัติที่สามารถรักษา “จิตวิญญาณ” ของความไว้วางใจเอาไว้ได้
- **การยอมรับบริบทและประวัติศาสตร์:** ในที่ที่ความไว้วางใจแตกสลายลงในอดีต จะต้องใช้ห้วงพิริบที่เจ็บปวดแถมและความระมัดระวังมากเป็นพิเศษ การยอมรับถึงปัญหาในอดีตและแม้แต่การให้อภัยอาจจะจำเป็นในการพัฒนาความไว้วางใจขึ้นมา
- **ความมั่นคง สิทธิ และการครอบครองทรัพย์สิน:** ความไว้วางใจอาจจะไม่ได้จำกัดหรือเป็นไปไม่ได้เลยถ้าคนรู้สึกไม่มั่นคงเกี่ยวกับสิทธิและความสามารถในการควบคุมกระบวนกรและทรัพย์สิน
- **การเข้าถึงการความช่วยเหลือ:** ความไว้วางใจจะตกอยู่ในอันตรายหากว่าคนถูกกีดกันไม่ให้ได้รับอุดหนุนหรือขอความช่วยเหลือ ชุมชนจะต้องรับผิดชอบต่อสิ่งที่บอกไว้ว่าจะทำ แต่ก็ต้องมีที่ว่างที่อนุญาตให้พวกเขาเติบโตและเรียนรู้ การบิดประตุทางออกทำให้มีความพร้อมใจที่จะเสี่ยงได้มากยิ่งขึ้น
- **ความโปร่งใสของผลประโยชน์:** ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีข้อมูลเพียงพอ กระบวนกรหรือผู้สนับสนุนต้องเปิดเผยเกี่ยวกับความมุ่งหมายของตนเองตั้งแต่เริ่มกระบวนกร รวมทั้งฐานะตำแหน่งและผลประโยชน์ที่จะได้รับ และควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถถามได้ทุกเรื่อง ไม่ควรจะมีอะไรที่ถามไม่ได้

กรณีมินดาเนา ประเทศฟิลิปปินส์

ผู้พัฒนาโครงการคาร์บอนรายหนึ่งเข้าหาชนพื้นเมืองกลุ่มหนึ่งผ่านทางสภาแห่งชาติของชนพื้นเมือง (National Council on Indigenous Peoples - NCIP) เจ้าหน้าที่รัฐที่ชุมชนรู้จักและไว้วางใจเชิญผู้แทนชนพื้นเมืองที่เลือกสรรแล้วมาเข้าประชุมที่ผู้พัฒนาโครงการทำให้พวกเขาเชื่อในคุณค่าของโครงการ เมื่อการประชุมสิ้นสุดลง นักลงทุนคาร์บอนกับผู้แทนชนพื้นเมืองลงนามในบันทึกความเข้าใจ การกระทำเช่นนี้เกิดขึ้นแม้ NCIP จะออกคำสั่งยุติธุรกิจการค้าคาร์บอนเครดิตกับชุมชนชนพื้นเมืองจนกว่าจะมีการออกแนวทางการป้องกันให้ปลอดภัยออกมาก่อน นอกจากการขาดการปรึกษาหารืออย่างกว้างขวาง(โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพราะชุมชนรอบข้างจะได้รับผลกระทบ) มีคำถามที่จริงจังเกิดขึ้นจากข้อเท็จจริงที่ว่า “ตัวแทนชนพื้นเมือง” ที่ได้รับเลือกทั้งหมดเป็นบุคคลที่ได้พิสูจน์ตัวเองก่อนหน้านี้แล้วว่าเป็นคนที่ “สนับสนุนการทำเหมือง” บทเรียนจากกรณีนี้มีหลายประการรวมถึงอิทธิพลที่บุคคล สถาบัน หรือหน่วยงานราชการที่ได้รับความไว้วางใจอาจจะมีในการกำหนดผลที่ออกมา ความจำเป็นที่ต้องมีการปกป้องคุ้มครองที่เข้มแข็งและได้รับการพิจารณาเป็นอย่างดีในระดับชาติ และความสำคัญของระบบที่มีฐานอยู่ในท้องถิ่นสำหรับการกำหนดตัวแทนที่มีความชอบธรรมของชุมชน²

² Marlea Munez et al, CoDe REDD. ข้อมูลเพิ่มเติมดูได้ที่ ntfp.org/coderedd.

การแตกสลายของความไว้วางใจ?

ตลอดการเจรจาและการดำเนินงาน REDD+ มีช่วงเวลาที่สำคัญหลายช่วงที่ความไว้วางใจอาจถูกสร้างขึ้นหรือแตกสลายไป:

- **การออกแบบโครงการในขั้นต้น:** การพัฒนาความคิดในลักษณะที่เป็นแนวคิด (concept idea note) หรือความคิดของตัวโครงการ (Project Idea Note - PIN) ควรจะมีการปรึกษาหารืออย่างมีความหมายจริงจังกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ การทำเช่นนี้อาจจะทำหน้าที่เป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างความไว้วางใจได้ **ความล้มเหลวในการนำคนในท้องถิ่นที่เป็นผู้ปฏิบัติเข้ามาเกี่ยวข้องในขั้นตอนนี้ อาจจะมีผลเสียต่อความไว้วางใจของชุมชนที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องหลังจากนั้น**
- **การวิเคราะห์ตัวขับเคลื่อนการทำลายป่าและการทำให้ป่าเสื่อมโทรม (เพื่อการประเมินศักยภาพการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก):** ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่สำคัญในการสร้างความมุ่งมั่นของชุมชนท้องถิ่นในการเข้ามาเกี่ยวข้องในการออกแบบ REDD+ และควรมีการหารือพูดคุยกันอย่างละเอียดถี่ถ้วนกับผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้อง **การพลาดโอกาสที่จะให้มีการพูดคุยหารือกันอย่างเปิดเผยถึงสิ่งที่จะเป็นทางเลือกให้กับกิจกรรมที่ทำให้ป่าเสื่อมโทรม รวมทั้งทางเลือกเฉพาะเจาะจงต่างๆที่อาจจะทำได้ อาจนำไปสู่การแตกสลายของความไว้วางใจและความล้มเหลวของยุทธศาสตร์เหล่านี้**
- **การออกแบบโครงสร้างการบริหารโครงการ:** กระบวนการนี้กำหนดบทบาท สิทธิ และความรับผิดชอบของผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ และเป็นเรื่องสำคัญยิ่งที่จะต้องให้เกิดการยอมรับร่วมกันและสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน **หากไม่สามารถสร้างความชัดเจนเกี่ยวกับภารกิจและความรับผิดชอบในโครงการซึ่งต้องออกแบบให้มีรายละเอียดมากที่สุด เร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ รวมทั้งการขาดหลักประกันที่จะทำให้ชุมชนเข้าถึงบริการให้คำปรึกษาที่เป็นอิสระ จะสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อความไว้วางใจ**
- **การออกแบบโครงสร้างการแบ่งปันผลประโยชน์:** ในแง่ของการสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนและการลดแนวโน้มที่จะเกิดความระแวงสงสัยและความไม่เชื่อมั่น นี่อาจจะเป็นขั้นตอนที่สำคัญมากขั้นตอนหนึ่งในการออกแบบโครงการ REDD+ **ความไว้วางใจอาจจะเสียหายได้ถ้าผู้มีส่วนได้เสียไม่สามารถตกลงกันได้ถึงกลไกและรูปแบบการกระจายทุนหรือผลประโยชน์ที่แน่นอนและโปร่งใสได้อย่างชัดเจน รวมทั้งการใช้ข้อมูลสื่อและภาษาที่ไม่เหมาะสมกับท้องถิ่น**

หน่วยงานทางการในท้องถิ่นอ่อนแออย่างมากในกระบวนการแบ่งเขตที่ดินที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มคนพื้นเมืองและเป็นการเดิมเชื่อเพลิงให้กับความขัดแย้งมากกว่ามีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ในการหาคำตอบให้กับปัญหา...มีแนวโน้มว่าความไม่ไว้วางใจนี้จะจุดระเบิดกลายเป็นความขัดแย้งอย่างเต็มที่และเปิดเผย

Khim Prasad Ghale,
Federation of Indigenous Nationalities,
ประเทศเนปาล

กรณีของ อุดดาร์ เมียนเจย ประเทศกัมพูชา

โครงการ REDD+ โครงการแรกในประเทศกัมพูชามีขึ้นที่อุดดาร์ เมียนเจย (Oddar Meanchey) โดยกลุ่มพันธมิตรขององค์กรต่างๆ ที่ประกอบด้วย Community Forestry International, Pact Cambodia และ Terra Global Capital โครงการนี้มีลักษณะที่เป็นนวัตกรรมและได้รับการสนับสนุนอย่างแข็งขันจากรัฐบาล อย่างไรก็ตาม เมื่อเกิดพลวัตขับเคลื่อนไปแล้ว กรณีอุดดาร์ เมียนเจย ได้แสดงให้เห็นปัจจัยสองประการที่นำไปสู่หรืออาจนำไปสู่การเข้าใจผิด ความไม่ไว้วางใจ และความขัดแย้ง

ปัจจัยประการแรกคือความสำคัญของบริบทที่ดำรงอยู่ก่อนหน้านั้น ประเทศกัมพูชามีประวัติศาสตร์ไม่ยาวนานที่เป็นการขาดแคลนข้อเท็จจริงใจเมื่อกองทัพเขมรแดงได้ทำให้ชุมชนที่อ่อนแอประปรายตกเป็นเหยื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของเขมรแดง ความคิดต่อ “ชุมชน” ที่เรียกกันว่า *sahatgaw* ถูกเปลี่ยนให้เลวร้ายกลายเป็นสิ่งที่กดขี่และตรงข้ามกับสิทธิของปัจเจกบุคคล ผลที่เกิดขึ้นคือชุมชนในกัมพูชาจะระแวงสงสัยเป็นอย่างมากต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ “มีชุมชนเป็นฐาน” เมื่อกัมพูชามีสภาพโดยทั่วไปของความไว้วางใจที่อ่อนแอเป็นอย่างยิ่ง จึงเป็นเรื่องจำเป็นสำคัญยิ่งที่จะต้องเปิดเผยข้อมูลอย่างเต็มที่ทั้งหมดและมีการปรึกษาหารือกัน

ประการที่สอง มีความสับสนบางประการเกิดขึ้นเกี่ยวกับกลไกการแบ่งปันผลประโยชน์ เนื่องจากไม่มีเงินมาให้ทันที ชุมชนจึงระแวงสงสัยว่าตนถูกโกง และผู้ปฏิบัติในท้องถิ่นสูญเสียความไว้วางใจ

กรณีนี้ได้เน้นความสำคัญของบริบทของความไว้วางใจที่มีอยู่มาก่อน ในที่ที่ความไว้วางใจอยู่ในสภาพบอบบาง ต้องจงใจใช้ความพยายามต่างๆ ประกันให้ผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดเข้าใจและเห็นด้วยกับเงื่อนไขต่างๆอย่างเต็มที่ กรอบเวลาจะต้องชัดเจนด้วย และทำให้ได้ตามกำหนดเส้นตายที่ตกลงไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้³

ในกรณีของประเทศไทย รัฐบาลไว้วางใจชุมชนต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของอนุสัญญาฉบับหนึ่งที่รัฐบาลอยากจะให้มีการให้สัตยาบัน องค์กรประชาสังคมใช้ข้อมูลไปขัดขวางหรือยับยั้งกิจกรรมที่รัฐบาลสนับสนุนสำหรับประเทศไทยแล้ว จำเป็นต้องฟื้นฟูความไว้วางใจของรัฐบาลต่อชุมชนขึ้นมา

กิตติศักดิ์ รัตนกระจำศรี
Indigenous Peoples'
Foundation for Education
and Environment,
ประเทศไทย

³ การสื่อสารเป็นการส่วนตัวกับ Kalyan Hou, RECOFTC.

ดีมากเกินไป?

วิเคราะห์โดยเรแกน ซูซูกิ (Regan Suzuki) ผู้ประสานงาน REDD-Net Asia-Pacific

ในการเลือกกระบวนการหรือ
วิทยากรกระบวนการ สิ่ง
สำคัญที่สุดเหนือสิ่งใดคือคน
เหล่านี้ต้องสามารถสร้างความ
เชื่อมั่นในกลุ่มคนที่มีความเป็น
มาหลากหลาย เอาอุดมการณ์
ความผูกพันทางการเมือง และ
ความเป็นมาทางด้านการศึกษา
และทางสังคม รวมทั้ง
ทัศนคติและท่าทีพฤติกรรมของ
กระบวนการเหล่านี้มาพิจารณา
ด้วยก่อนที่จะมอบหมายภาระ
กิจให้เขาหรือเธอไปทำ

Bhola Bhattarai
สหพันธ์ผู้ใช้ป่าชุมชน
(Federation of Community
Forestry Users -
FECOFUN)
ประเทศเนปาล

คนแปลกหน้าไม่ได้สำรวจ
ทุนทางสังคมที่จะเอามา
ใช้ ถ้าชุมชนไว้วางใจ
เขา ไม่ว่าจะคนไหนจะไม่มี
ความเชี่ยวชาญในพื้นที่หรือ
แม้แต่ความตั้งใจอย่างไร
ก็มีความเป็นไปได้สูงว่า
ชุมชนจะทำตามมุมมอง
และข้อเสนอแนะของเขา

Nguyen Quang Tan
RECOFTC
ประเทศเวียดนาม

REDD-Net ได้รับข้อมูลต่อไปนีมาจากองค์กร
ประชาสังคมสององค์กรในประเทศกัมพูชาและ
ฟิลิปปินส์ ซึ่งได้บ่งชี้ไปยังคำถามหนึ่งที่น่าสนใจยิ่ง
นั่นคือในแง่ของความไว้วางใจแล้ว จะมีมากจนดี
เกินไปได้หรือไม่?

ชนพื้นเมืองยังมีความไว้วางใจมากเกินไป พวกเขา
ถูกปั่นหัวได้อย่างง่ายดาย และตราบโดที่รัฐบาลใน
ระดับท้องถิ่นและระดับจังหวัดเข้ามาเกี่ยวข้อง ผม
กังวลใจว่าจะมีการละเมิดสิทธิและที่ดินของพวกเขา
เขา – Hon Navoun, สมาคมชาวที่สูง (Highland-
ers Association) ประเทศกัมพูชา

บนเกาะพานาย (Panay Island) ของประเทศ
ฟิลิปปินส์ เจ้าหน้าที่รัฐบาลซึ่งเป็นคนที่ชาวบ้านไว้วาง
ใจได้กระตุ้นให้ชุมชนปลูกต้นไม้ในพื้นที่แห่ง
หนึ่ง แต่ชุมชนไม่ได้รับการบอกเล่าว่าพื้นที่แห่งนี้จะ
ถูกประกาศให้เป็นเขตอนุรักษ์ซึ่งการเก็บเกี่ยวจะถูก
จำกัดและไม่มีทางเลือกอื่นให้ ถึงที่สุดแล้วพวกเขาก็
ต้องมารับภัยจากความไว้วางใจที่มีต่อเจ้าหน้าที่
รัฐบาล และจากนั้นมาก็ต้องรับผลเป็นความยากจน
ที่มากกว่าเดิม – มาเลีย มูเนซ (Marlea Munez)
CoDe REDD ประเทศฟิลิปปินส์

องค์กรที่เข้าข้างชุมชนจะวางตัวอย่างไรในการถก
เถียงกันในเรื่อง REDD+ และในการสร้างความไว้วาง
ใจประเด็นนี้ คำถามนี้ไม่ยากที่จะตอบเลย ชน
พื้นเมือง ชุมชน และองค์กรอื่นๆ จำนวนมาก ได้
ร้องเตือนถึงผลกระทบในทางลบของ REDD+ ที่
อาจจะเกิดขึ้น (และในบางกรณีก็เกิดขึ้นมีอยู่แล้ว)
ด้วยเหตุผลในแง่ของขนาด เงินจำนวนมากที่มีแนว
โน้มว่าจะเข้ามาเกี่ยวข้อง และความไม่สมดุลของ
อำนาจที่ดำรงอยู่มาก่อน ชุมชนท้องถิ่นจำนวนมาก
ก็มีเหตุผลสมควรที่จะกังวลใจ ในขณะที่อาจจะ
จริงว่าความไว้วางใจเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ REDD+
ทำงานได้ คำถามหนึ่งที่ชุมชนกำลังถามคือมันควร
ทำงานได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม สารที่ผู้ติดต่อของ
เครือข่าย REDD-Net พยายามสื่อสารออกมาถึง
เราก็คือ ถึงแม้ว่าจะมีความเสี่ยง REDD+ แต่ ก
ก็ให้โอกาสอันมีค่าซึ่งอาจเป็นวิถีทางใหม่ในการให้
สังคมได้ตระหนักถึงสิ่งที่ชุมชนได้ทำไปในฐานะผู้
พิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งให้คุณค่าของป่า
มากกว่ามูลค่าของป่าโดยการการปล่อยให้ต้นไม้
ยืนต้นเป็นป่าต่อไปแทนที่จะตัดไปขาย ในบาง

กรณี ชุมชนเองอาจจะมองโลกในแง่ดีมากกว่าองค์กรที่เป็น
ตัวแทนของพวกเขาด้วยซ้ำไป

ฉันมองเห็นว่าบทบาทของเราคือการพยายามให้มีความ
เข้าใจที่สมดุลต่อผลประโยชน์และความต้องการของชุมชน
แน่นอนว่าไม่มีเสียงจากชุมชนที่เป็นหนึ่งเดียวไปในทางที่
ยอมรับหรือปฏิเสธ REDD+ แต่สิ่งที่เราทำได้ก็คือการเก็บ
รวบรวมข้อมูลและประสบการณ์ให้กว้างขวางที่สุดเท่าที่จะ
เป็นไปได้ ในทางที่ไม่เอนเอียงเข้าข้างใครเท่าที่จะเป็นไปได้
และเสนอกลับไปที่ชุมชนเพื่อให้ชุมชนได้ตัดสินใจด้วยตนเอง

FPIC: เครื่องมือสร้างความไว้วางใจ?

มีตัวอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า ความไว้วางใจได้รับการปฏิบัติต่ออย่างจริงจังอย่างไรใน REDD+ นั่นคือการที่ UN-REDD รับเอากระบวนการให้ความเห็นชอบอย่างอิสระ ก่อนการตัดสินใจ และยืนยันให้ดำเนินการได้ (Free, Prior, and Informed Consent - FPIC) มาใช้ ที่ประเทศเวียดนาม เมื่อเดือนมิถุนายน 2553 ที่ผ่านมา UN-REDD ได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับภูมิภาคขึ้นกับตัวแทนของกลุ่มชนพื้นเมืองเพื่อที่จะพัฒนาร่างแนวทางการปฏิบัติชุดหนึ่งให้เข้ามาซึ่งการให้ความเห็นชอบอย่างอิสระ ก่อนการ

ตัดสินใจ และยืนยันให้ดำเนินการได้ ผลลัพธ์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้จะนำไปใช้กับกระบวนการที่คล้ายคลึงกันในลาตินอเมริกาและแอฟริกา

ไม่ว่าชุมชนจะเห็นชอบกับกิจกรรมหรือไม่ก็ตาม ชุมชนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการ FPIC ต้องไว้วางใจได้ว่าพวกเขาได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและไม่เอนเอียงจากกระบวนการที่เป็นกลางและรับฟังชุมชนอย่างแท้จริงจนจริงจัง ผลลัพธ์ของการประชุมที่เปิดช่องทางใหม่ก็คืออะไร กระบวนการนี้ทำให้เกิดคำถามและข้อกังวลใจที่สำคัญต่างๆนาๆ ทั้งเรื่องเวลาว่าจะให้เวลากับกระบวนการนี้เท่าใด (แม้แต่ว่าควรจะมีกำหนดเวลาหรือไม่) จะประกันได้อย่างไรว่ากระบวนการไม่เข้าข้างฝ่ายใดอย่างแท้จริง และจะประเมินได้อย่างไรว่าชุมชนเข้าใจสิ่งที่พวกเขากำลังเห็นชอบ(หรือไม่เห็นชอบ)จริงๆ ในกรณีของ UN-REDD ยังมีข้อกังวลด้วยว่า FPIC จะถูกปฏิบัติเป็นเหมือนอุปสรรคอีกชั้นหนึ่ง หรือเป็นช่องว่างที่ต้องการเครื่องหมายลงไปในกระบวนการที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ตั้งแต่การพัฒนาข้อเสนอไปจนถึงการดำเนินการ ไม่ว่าจะความเห็นของชุมชนท้องถิ่นจะเป็นอย่างไร:

การให้ข้อมูลที่ครบถ้วนและสมดุลแก่ชุมชนเพื่อประกันให้เกิดความไว้วางใจและความปรารถนาดีต่อเนื่องไป เป็นสิ่งที่ไม่อาจละทิ้งได้เลย ชุมชนจะต้องได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องครบถ้วนและรอบด้านแม้จะเสี่ยงว่าการทำเช่นนี้จะทำให้การพูดคุยกันเกิดความซับซ้อนและทำให้ชุมชนสับสนก็ตาม

เหงียนกวางตัน (Nguyen Quang Tan)
RECOFTC Vietnam ประเทศเวียดนาม

เราได้วิพากษ์วิจารณ์ประเทศพัฒนาแล้วมากระยะหนึ่งโดยไม่เข้าใจสถานการณ์ที่พวกเขาเผชิญอยู่อย่างเต็มที่ ในบางกรณีเราพบว่าผู้แทนของประเทศเหล่านี้เข้าข้างเราและสนับสนุนจุดยืนของเรา

Bhola Bhattarai,
สหพันธ์ผู้ใช้ป่าชุมชน
(Federation of Community Forestry Users - FECOFUN),
ประเทศเนปาล

การให้ความเห็นชอบที่เป็นอิสระ กระทำก่อนการตัดสินใจ และทำไปอย่างได้รับข้อมูล

การให้ความเห็นชอบอย่างอิสระ ก่อนการตัดสินใจ และยืนยันให้ดำเนินการได้ (Free Prior and Informed Consent - FPIC) เป็นทั้งสิทธิและกระบวนการ ประเด็นนี้เกิดขึ้นมาจากปฏิญญาว่าด้วยสิทธิของชนพื้นเมืองขององค์การสหประชาชาติ (United Nations Declaration on the Rights of Indigenous Peoples - UNDRIP) ซึ่งสมัชชาใหญ่ขององค์การสหประชาชาติผ่านออกมาในปี พ.ศ. 2550 ปฏิญญานี้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำเพื่อการอยู่รอด ศักดิ์ศรี และการอยู่ดีกินดีของชนพื้นเมือง ถึงแม้ว่าจะไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย ปฏิญญานี้ก็ได้นำถึงสิทธิต่างๆที่ระบุไว้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับ มาตราสำคัญมาตราหนึ่งใน UNDRIP อ้างอิงไปถึงสิทธิที่จะแสดงความเห็นชอบอย่างเป็นอิสระ ก่อนการตัดสินใจ และยืนยันให้ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ บนที่ดินและดินแดนต่างๆ ของชนพื้นเมือง เช่นนั้นอุตสาหกรรมการทำเหมืองแร่ที่ดำเนินการอยู่บนที่ดินของชนพื้นเมืองจึงกำลังรับเอา FPIC มาใช้เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติที่ดีที่สุด ผู้สนับสนุนโครงการ REDD+ ต่างๆได้เริ่มที่จะผนวกเอา FPIC เข้าไปในการออกแบบโครงการทั้งหลายแล้ว

การสร้างควมไว้วางใจ: วิธีการในทางปฏิบัติบางประการในการก้าวไปข้างหน้า

เนื่องจากไร้สิทธิ ชนพื้นเมืองต่างๆ จึงอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบจากการที่ไม่มีทางเลือกใดๆ หากรัฐให้ความไว้วางใจและยอมให้ชุมชนเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากป่าของชุมชนอย่างยั่งยืนและไม่เอารัดเอาเปรียบพวกเขา ซึ่งการพัฒนา REDD+ ควรมีแนวทางเช่นนี้มากขึ้น.

Mrinal Kanti Tripura
มูลนิธิมาเลวาและเวทีกระบวนการพัฒนาชนพื้นเมือง (Maleya Foundation and Indigenous Peoples Development Facilitators Forum)
ประเทศบังคลาเทศ

ถ้าความไว้วางใจเป็นหัวใจสำคัญของการเจรจาและกิจกรรม REDD+ การมีหรือไม่มีควมไว้วางใจจะมีบทบาทสำคัญในการกำหนดความสำเร็จในระยะยาวของการริเริ่มนี้ ในช่วงหลายเดือนข้างหน้า REDD-Net จะเฝ้าดูพัฒนาการ หรือการถดถอย ของความไว้วางใจผ่านทางยุทธศาสตร์ REDD+ โปรดส่งความเห็น ข้อคิด และประสบการณ์ของคุณมายังเราเพื่อเอาไปเสริมเข้าไปในการอภิปรายแลกเปลี่ยนที่กำลังดำเนินอยู่ ทุกฝ่ายใน REDD+ จะสามารถเดินออกไปอย่างผู้ชนะได้หรือไม่? เวลาและความไว้วางใจเท่านั้นที่จะบอกได้

โดยสรุปแล้ว มีบทเรียนสี่ประการในเรื่องการสร้างควมไว้วางใจ:

- ยอมรับในกรณีที่มีความไว้วางใจได้แตกสลายไป ถ้ามีการสูญเสียความไว้วางใจไปในอดีต ก็ควรจะยอมรับว่าสภาพเช่นนี้เกิดขึ้น นี่ไม่ใช่การโทษใครหรือกล่าวหาใคร แต่เป็นการยอมรับอย่างเปิดเผยว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นแล้วกับความไว้วางใจและจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ
- ใส่ใจคุณภาพของความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้ความสนใจว่าการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ได้รับการตีความอย่างไร อีกฝ่ายหนึ่งบรรลุความคาดหวังของเขาหรือไม่ และสภาพเช่นนี้มีผลต่อความสัมพันธ์แต่ละความสัมพันธ์อย่างไร
- สร้างความชัดเจนร่วมกันทั้งความคาดหวัง กระบวนการ และผลลัพธ์ เป็นเรื่องสำคัญในการเจรจาข้อตกลงต่างๆ ที่จะต้องให้มีรายละเอียดแจ่มแจ้งออกมาให้ละเอียดที่สุดเท่าจะเป็นไปได้
- ไว้วางใจและพึ่งพาได้ ก้าวออกไปแสดงตัวว่าคุณจริงจังและสนใจอย่างแท้จริงต่อผลประโยชน์ของฝ่ายอื่น ก้าวแรกออกไปแสดงทำให้ไว้วางใจและเปิดเผย แม้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะยังไม่ได้ทำเช่นนั้นก็ตาม

